

Täysistunto

Tiistai 20.12.2022 klo 9.59—19.11

3.10. Pääluokka 36 Valtionvelan korot

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Esitellään valtionvelan korkoja koskeva pääluokka 36. — Avaan keskustelun. Edustaja Koskinen, valtiovarainvaliokunnan puheenjohtaja, esittelee. Olkaa hyvä.

Keskustelu

17.30 **Johannes Koskinen sd:** Arvoisa puhemies! Valtion budjettitalouden tuloiksi ilman nettolainanottoa arvioidaan noin 73,1 miljardia euroa ensi vuonna. Tulot ilman lainanottoa kasvavat noin 15,1 miljardia euroa elikkä kokonaiset 26 prosenttia. Tästä muutoksesta suuri osa aiheutuu sote-uudistuksesta, jonka yhteydessä valtiolle siirtyy merkittävä määrä ansiotuloveroja sekä yhteisöveroja. Ilman sote-uudistusta verotulojen kasvu olisi noin viisi prosenttia, joka sinänsäkin on hyvä luku, ja sitä selittää muun muassa myönteinen työllisyyskehitys.

Valtion talousarvioesitys on noin 8,3 miljardia euroa alijäämäinen, mikä katetaan ottamalla lisää velkaa. Vuoden 23 lopussa talousarvion mukaisen valtionvelan, mukaan luetuna rahastotalouden velka, arvioidaan olevan noin 156 miljardia euroa, mikä on 56 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen. Valtionvelan korkomenoiksi arvioidaan noin 1,5 miljardia euroa, mikä on noin miljardin enemmän kuin vuoden 22 varsinaisessa talousarviossa. Nopea kasvu aiheutuu lähinnä kohonneesta kansainvälisestä korkotasosta, korkosuojauksesta ja koronvaihtosopimuksista.

Julkisessa keskustelussa on painotettu kovasti sitä, että tämän vaalikauden velkaantuminen olisi aivan poikkeuksellista ja järjestyttävää. Syytä keskustella sikäli on, että on ollut kolme peräkkäistä kriisiä, jotka ovat aiheuttaneet tätä lisävelanottoa, mutta olennainen kysymys, joka usein jää unhoon, on, että valtion velkaantumista on tapahtunut lisää joka vuosi vuodesta 2009 alkaen. Valtion budjettitalous oli ylijäämäinen vielä 2000-luvulla ennen finanssikriisiä mutta sen jälkeen joka vuosi on ollut alijäämäinen. Valtion budjettitalouden alijäämä oli finanssikriisin jälkeen, vuosina 2009 ja 2010, keskimäärin noin kymmenen miljardia euroa ja eurokriisin aikoihin, vuosina 2011—2014, keskimäärin 7,5 miljardia euroa elikkä samaa luokkaa kuin nyt, ja silloin se oli kuitenkin olennaisesti kapeampi kriisi, sinänsä talouden eurooppalainen kriisi mutta ei näin syvä kuin koronan ja sodan aiheuttamat.

Budjettitalouden alijäämä lähti supistumaan näiden 2000-luvun kriisien jälkeen vuodesta 2015 vuoteen 2018. Vuoden 19 alijäämä oli noin kaksi miljardia euroa, mutta kuitenkin silloinkin vielä alijäämää oli. Sen jälkeen alijäämä on kasvanut huomattavasti koronaviruspandemian myötä: 17,5 miljardia vuonna 20 ja vuosina 21 ja 22 keskimäärin 9,2 miljardia euroa. Syvät alijäämät ovat johtaneet valtionvelan nopeaan kasvuun.

Budjetin alikohta PTK 144/2022 vp

Tästä huolimatta ovat valtion korkomenot olleet laskussa vuodesta 2010 alkaen poikkeuksellisen pitkään supistuneesta korkotasosta johtuen. 12 vuotta sitten valtiolla oli velkaa 75 miljardia euroa ja valtion korkomenot olivat 1,9 miljardia euroa. Tästä lähtien valtion korkomenot ovat laskeneet keskimäärin seitsemällä prosentilla vuodessa, vaikka valtionvelka on vastaavasti kasvanut keskimäärin kuudella prosentilla vuosittain. Elikkä nämä ovat leikanneet toisiaan niin, että korkojen lasku on ollut voimakkaampaa kuin velan kasvu. Tämän kehityksen on mahdollistanut se, että valtio on korkoympäristöstä johtuen saanut erittäin edullisesti lainaa markkinoilta. Julkisen talouden kannalta matalat korot ovat tarkoittaneet etenkin alhaisia velanhoitokustannuksia ja halpaa velkarahoitusta. Nyt tämä matalien korkojen aika näyttäisi olevan pidemmäksi aikaa päättymässä, ja nyt tänä syksynä on arvioitu, että valtion kymmenvuotisen obligaation korko nousee kahteen prosenttiin vuonna 24, kun se on esimerkiksi viimeisten kolmen vuoden aikana ollut lähellä nollaa ja jopa negatiivinen.

Valtio on ottanut pitkää lainaa, pitkän maturiteetin lainoja, ja se mahdollistaa sen, että meillä ei ole kauhea kiire tässä tasapainottamisessa, mutta se täytyy tehdä jättevästi. Siihenhän on tehtykin näitä ehdotuksia kahden vaalikauden sopeuttamistoimista, joissa pitää kiinnittää huomiota sekä tulopuoleen, menoihin että erityisesti työllisyyden ja talouden kasvuun, jolla pystytään rahoittamaan velkojen takaisinmaksua.

Vaalikauden aikana valtiovarainvaliokunta on pariinkin otteeseen kiinnittänyt huomiota siihen, että tässä pitkien, matalien korkojen lainojen ottamisessa [Puhemies koputtaa] olisi voitu olla vieläkin aktiivisempia, niin kuin jotkut maat ovat olleet, mutta tälläkin rakenteella, joka nyt valtionvelassa on, pystymme ajan kanssa viisaasti hoitamaan velat pois. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Puisto, olkaa hyvä.

17.35 Sakari Puisto ps: Arvoisa puhemies! Valtio on velkaantunut kuluneella hallituskaudella varsin mittavasti. Valtion talousarvioesitys vuodelle 2023 on 8,3 miljardia euroa alijäämäinen. Vuoden 2023 lopussa valtionvelan arvioidaan olevan noin 156 miljardia euroa, ja hallituksen talousarvioesityksessä todetaan, että pidemmällä aikavälillä julkisen talouden menot ja tulot ovat rakenteellisesti epätasapainossa eikä julkinen talous ole kestävällä pohjalla.

Sanoisin, että finanssipolitiikassa on ainakin osin tuudittauduttu halpaan lainarahaan sillä ajatuksella, että korot pysyvät alhaalla ja takaisinmaksu tapahtuu vasta hamassa tulevaisuudessa. Tämä on tehty aikana, jolloin markkinoilla todistettiin epätavanomaista rahapolitiikkaa, nollakorkoja ja keskuspankkien määrällistä elvytystä. Viime aikoina kuitenkin olemme todistaneet isoja käänteitä talouskehityksessä: kun vielä alkuvuodesta 12 kuukauden euribor-lainakorko oli negatiivinen, nyt se on yli 3 prosenttia, itse asiassa tänään 3,118 prosenttia.

Kohonneet asumisen, liikenteen ja energian hinnat sekä yleinen inflaatio ovat ajaneet kotitalouksia ja monia yrityksiä ahtaalle. Vaikka kasvavat korot vaikuttavat valtion lainanhoitokuluissa viiveellä ja korot eivät ole edes historiallisesti kovin korkeita, tilannekuva on muuttunut merkittävästi. Vielä keväällä valtiovarainministeriö arvioi Suomella kuluvan valtionvelan korkomenoihin tänä vuonna 700 miljoonaa euroa. Nyt arvio on noin 1 500 miljoonaa euroa. Lisävelkaa tarvitaan siis rutkasti jo pelkkään korkojen maksuun.

Budjetin alikohta PTK 144/2022 vp

Tein lokakuun puolivälissä kirjallisen kysymyksen julkisen talouden velkaantumisesta ja sain siihen itse asiassa hyvinkin perusteellisen vastauksen valtiovarainministeriöstä. Olin siihen hyvin tyytyväinen. Esitin useamman kysymyksen ja valtion velkarakenteeseen liittyen käytännössä pyysin ministeriötä vastaamaan yksityiskohtaisesti näihin kysymyksiin käyttämällä muun muassa erilaisia kuvaajia, ja he tekivät juuri niin.

Yksi periaatteellinen kysymys käsitteli tosiaan tätä valtion lainamäärän velkarakennetta ja lainojen vuosittaisia erääntymisiä, ja valtiovarainministeriö hyvin kuvasi sitä, miten heidän tavoitteenaan velanhallinnassa on sellainen jakauma, jonka mukaan tavoite lyhytaikaiselle varainhankinnalle on noin 10 prosenttia budjettivelasta ja pitkäaikaisen varainhankinnan tavoiteosuus on puolestaan noin 90 prosenttia. Tällainen jakauma tosiaan on nyt eli 10,7 prosenttia lyhytaikaista velan osuutta ja sitten pidempiaikaista loput. Tietysti pitkäaikaisemmat lainat auttavat velan hallinnassa.

Valtiovarainministeriö myös kuvasi hyvin sitä, miten valtionvelka kuolettuu eli erääntyy, ja nämä lainat erääntyvät varsin tasaisesti tulevien vuosien aikana. Tulevan vuoden osalta on korkeampi lyhytaikainen laina, mutta sen jälkeen sitten taas nämä lainat erääntyvät varsin tasaisesti, ja siellä on joitakin lainoja, mitkä erääntyvät yli 20 vuoden aikana, ja sitten tällä hetkellä pisimmät liikkeeseen lasketut lainat ovat juoksuajaltaan noin 30 vuoden mittaisia: vuosi 2052 on viimeinen tässä kuvaajassa.

Edelleen kysyin, mikä on pääomilla painotettu lainojen keskikorko ja keskimääräinen korkosidonnaisuusaika, ja sain tähän vastauksen, että valtionvelan efektiivinen kustannus oli syyskuun lopun tilanteen mukaan 0,66 prosenttia. Tämä tunnusluku kertoo velan keskimääräisen tuoton velan nimellisarvona painotettuna, mikä tarkoittaa sitä, että velan keskimääräinen uudelleenhinnoittelujakso oli noin 4,8 vuotta.

Kysyin edelleen, minkälainen on korkoriski ja vaikutus talouteen sitä skenaariota silmällä pitäen, että euriborkorot edelleen nousevat, ja tähän sain luonnehdintaa vastauksesta: nähtiin, että semmoinen skenaario on mahdollinen, että talouskasvu ja korot ikään kuin menevät samaan suuntaan, kumpikin kasvaa, mutta nähtiin myös semmoinen mahdollisuus, että talouskasvu ja korot kääntyvät eri suuntiin. Skenaarioita tietenkin on erilaisia. Voidaan semmoinenkin [Puhemies koputtaa] skenaario ajatella, että rahapolitiikka edelleen löystyy ja velat lähtevät vaikkapa inflatoitumaan pois, mutta loppujen lopuksi sanoisin, että joka tapauksessa löysä [Puhemies koputtaa] julkisen talouden kuri ja kasvavat velanhoitokustannukset ovat ainakin huonoja riskejä sisältävä yhdistelmä, varsinkin kun talouskasvun näkymistä on epävarmuutta. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Reijonen poissa, edustaja Marttinen poissa, edustaja Hoskonen poissa, edustaja Tuomioja poissa. — Edustaja Kankaanniemi, olkaa hyvä.

17.41 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa herra puhemies! Valtionvelan korot on tämän pääluokan nimikkeenä, ja tästä asiasta on valtiovarainvaliokunnan mietinnön sivulla 8 kolme kappaletta. Vaikka tämä korkoasia ja velka-asia on valtavan tärkeä, tämä on kuitattu täällä yhtä lyhyesti kuin sukupuolitietoinen budjetointi. No, varmasti on tärkeää, että budjetointi on sukupuolitietoista, mutta ehkä voisi ajatella, että tätä budjettia käsiteltäessä myös tähän velkaan, sen kehitykseen ja korkokysymyksiin käytäisiin enemmän käsiä kuin mitä nyt on ehkä tapahtumassa.

Budjetin alikohta PTK 144/2022 vp

Arvoisa puhemies! Edustaja Puisto kertoi hyvin tarkkaan viisaana miehenä nuo luvut ja taustat ja oli hankkinut vielä paljon lisätietoa sen lisäksi, mitä täällä mietinnössä näkyy. Siis ensi vuonna budjettiesityksen mukaan valtionvelka kasvaa 8,3 miljardia 156 miljardiin, ja korkoihin on varattu noin 1,5 miljardia euroa. Se on merkittävästi kasvanut kulu- vasta vuodesta ja lähivuosista, jotka taakse ovat jääneet. Ensi vuodelle on ennustettu lievää taantumaa, ja saattaa olla, että nämä käsillä olevat monenlaiset ongelmat — sota, hyvinvointialueuudistus ja moni muu — aiheuttavat lisämenoja, jotka kasvattavat tuota velkamäärää ja ehkä vaikuttavat negatiivisesti valtion tuloihin, jolloin sitten tilanne heikkenee näistäkin luvuista, mitä on esille otettu täällä.

Voidaan kyllä perustellusti sanoa, niin kuin valtiovarainvaliokunnan puheenjohtaja Koskinen totesi, että meidän valtiontalouden velkasuhde ei ole kohtuuttoman suuri, 56 prosenttia bkt:stä, mutta kehityksen suunta on viime vuosina ollut kyllä huolestuttava, ja ennen kaikkea meillä talouskasvu on ollut jo vuodesta 2008 lähtien erittäin heikkoa ja on myös nyt näillä näkymin edessä olevina aikoina monestakin eri syystä.

Arvoisa puhemies! Suomen kansa köyhtyy tällä hetkellä inflaation takia melko reippaasti, ja se on asia, joka näkyy ostovoiman kehityksessä ja kulutuksessa ja sitä kautta myös valtiontaloudessa, julkisessa taloudessa, negatiivisesti. Toivottavasti inflaatio saadaan pian hoidettua matalammalle tasolle. Ainoana keinona näyttää olevan Euroopan keskuspankin korkopolitiikka, joka sitten taas kasvattaa korkomenoja. Ja velkaantuneille — valtiolle, kunnille, yrityksille ja kotitalouksille — koronnousu on vahingollinen asia ja aiheuttaa edelleen vakavan kierteen, ja tämän kierteen katkaiseminen on tässä ehkä kaikkein tärkeintä.

Arvoisa puhemies! Kun puhumme veloista, meidän on syytä myös katsoa vähän vastuita. Tässä valtiovarainvaliokunnan mietinnön sivulla 7 alkaa osio ”Valtion ehdolliset vastuut”, ja tässä todetaan, että voimassa olevat valtiota rasittavat valtiontakaukset ja -takuut olivat yli 66 miljardia euroa kesäkuun lopussa tänä vuonna. Nyt ne ovat kasvaneet entisestään Finnairin ja Finavian pääomittamisen johdosta, ja toisaalta on Euroopan komission varainhankinnalle annetut takaukset ja takuut, Euroopan investointipankin EU:n covid-takuurahasto ja Euroopan rahoitusvakausvälineen vastuut, jotka ovat 6,8 miljardia euroa, ja näiltä osin voidaan todeta, niin kuin valtiovarainvaliokunta toteaa mietinnössä, että riskit ovat myös kasvamassa ja kasvaneet. Täällä toteaaakin valiokunta seuraavasti: ”Valiokunta painottaa, että ehdollisiin vastuisiin liittyvä riski tappioista on selvästi kasvanut talouskehityksen heikentyessä ja vastuut lisäävät julkisen talouden alttiutta kriiseille. Ehdollisiin vastuisiin sisältyviä riskejä, odotettuja tappioita ja tuottoja [Puhemies koputtaa] tulisi siten arvioida ja huomioida julkisen talouden ohjauksessa nykyistä järjestelmällisemmin.” [Puhemies: Kiitoksia!] Eli tämä vastuiden kehitys on myös otettava hyvin vakavasti näinä aikoina, kun maailmassa on hyvin suuria epävarmuuksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Junnila, olkaa hyvä.

17.47 Vilhelm Junnila ps: Herra puhemies! Jatkan edustaja Kankaanniemen asiantuntevan puheenvuoron jälkeen näistä vastuista tai tarkemmin sanottuna vakuuksista.

Korot ovat tosiaan nousseet erittäin nopeasti, ja tämä koskettaa sekä lyhyt- että pitkäaikaisia luottoja. Valtio käyttää siis valtionvelan korkoriskin hallintaan koronvaihtosopimuksia, ja nämä toimivat käytännössä siten, että tämä valtion antama vakuus palautuu siten valtiolle, kun koronvaihtosopimus erääntyy, ja nämä ovat sitten taseessa saatavia, ja jos

Budjetin alikohta PTK 144/2022 vp

valtio on antanut käteisvakuuksia, niin se saa myös sitten korkoa. Mutta näiden korkojen nousun myötä jopa näiden antamien vakuuksien määrä on kasvanut 5 miljardiin euroon, mutta vakuuksien määrä tietenkin muuttuu jatkuvasti. Sitten taas vastapuolelta saatu vakuus on taseessa lyhytaikaista velkaa. Ja tietenkin tässä tilanteessa valtion käteisvakuus- asema on heikentynyt. Näitähän ei budjetoida valtion talousarvioon, mutta kokonaisuudessaan korkojen nousu on sitten kasvattanut vakuusvaatimuksia, niin että kyllä tämä siltäkin osin on heikentänyt valtion rahoitusasemaa.

Valtiovarainministeriö on kohtuullisen hyvin mielestäni tuonut virkamiespuheenvuoroissaan esiin sopeuttamistarvetta: puhuivat vähintään 9:n, jopa 10 miljardin sopeuttamistarpeesta. Nämäkin ovat ehkä konservatiivisia arvioita seuraavan kahden hallituskauden aikana. Myös valtiovarainministeri Saarikko on valiokunnalle esittämissään lausunnoissaan mielestäni hyvin ymmärtänyt taloudellisen tilanteen. Mutta en voi välttää huomaa- masta sitä valtavan suurta ristiriitaa, että kun valtion velanotto on nyt 12,7 miljardia euroa tämän vuoden tasossa, siis lähes 13 miljardia euroa, niin muistelen vain sosiaalidemokraat- tien johtavan talousasiantuntijan Matias Mäkysen lausuntoa, että itse asiassa valtion rahoitus- asema olisikin jotenkin turvattu, koska meillä onkin kuulemma ylijäämiä saatavilla, joilla tämäkin tilanne hoidettaisiin. Ja kun viimeksi katsoin A-studiota, siellä pääministeri Marin ilmaisi, että tämä hoidetaan talouskasvulla ja työllisyydellä. Kyllä nämä sosiaalide- mokraattien äsken mainitut ulostulot ovat erittäin suuressa ristiriidassa sen todellisuuden kanssa, mitä valtiovarainministeriö meille kertoo. Tämä on aika hälyttävää, että pääminis- teripuolue voi näin erikoista talouspolitiikkaa tässä tilanteessa kansalaisille esittää. Kuten tiedämme, jopa korot ovat useiden [Puhemies koputtaa] miljardien suuruisia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

17.50 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Valtionvelan korkojen määrä on huolestuttavalla tasolla, siis valtiolla on liikaa velkaa. Vuoden 23 lopulla arvion mukaan, tuon budjettimietinnön mukaan, 156 miljardia on valtionvelka sillä hetkellä. Sitten on eri- laisia sitoumuksia ja, kuten korkeasti arvostamani edustaja Kankaanniemi puheenvuoros- saan totesi, 66 miljardia erilaisia takauksia. Ja sitten kun katsoo, mitä on toisella julkisella sektorilla — tarkoitan kuntataloutta — niin sielläkin on velkaa. En muista tarkalleen, läh- hemmäs 100 miljardia lienee kuntien velka yhteensä. En ihan tarkkaa summaa muista. [Toimi Kankaanniemi: Ei ihan niin paljon!] — Ei niin paljon, mutta kuitenkin sinne suun- taan se menee. — Ja sitten kotitalouksien velka on lähellä 200:aa miljardia. Silloin ollaan semmoisissa luvuissa, että jokainen alkeellistakin matematiikkaa hallitseva asian seuraaja pystyy pääättelemään, että olemme erittäin vaarallisella tasolla, ja sen tekee erikoisen vaa- ralliseksi se, että Euroopan unionin politiikan myötä Suomesta ollaan tekemässä reservaat- tia. Kansantalouden voimavaroja, meidän talouden kasvun moottoria, metsätaloutta, vai- notaan. Se alkaa olla kohta yhtä kielletty elinkeino kuin aikanaan oli muuan korvessa teh- tävä kemiallinen toiminta, tislaustoiminta — tämä metsätalouden toiminta alkaa kohtapuo- liin muistuttaa sitä, että pitää olla kymmenen virkamiestä vahtimassa, voiko leimikon teh- dä ja voiko puuta hakata ja viedä sahalle.

Ja se, mikä on vielä huolestuttavampaa — tämän päivän tieto, ihan tuore tieto, en halua kertoa vanhoja tietoja teille, kunnioitetut edustajat ja kunnioitettu puhemies — on se, että valtavat määrät suomalaista kuitupuuta ja tukkia ajetaan ei sahoille eikä sellutehtaille vaan suoraan polttoon. Ja keskustelinpa semmoisen sahurin kanssa puhelimesta tänään, joka

Budjetin alikohta PTK 144/2022 vp

kertoi, että siellä isolla sahalla tapahtuu semmoista toimintaa, että siellä ei enää lankkua myydä vaan ne pistävät kylmästi tämmöiset isot katkojalaitokset suoraan, ne tekevät pilkettä ja myyvät sen edelleen. Eipähän sahatavaraa tehdä ollenkaan. Se sahatavara pätkitään ja myydään sitten polttopuuna eteenpäin. Eli tähän on Suomi mennyt. Ymmärrän toki sahatavaran markkinaheikkouden tällä hetkellä. Se on markkinaehtojen alaista toimintaa. Metsäteollisuuden toiminta yleensä — sellun myynti, sellun valmistus, puutavaran, sahatavaran valmistus, muiden tuotteiden valmistus, kaikki tämä — on totta kai markkinatoimintaa, ja siellä tapahtuu näitä erilaisia konjunktuurivaihteluita, joille ei vain mahda mitään. Markkinat menevät niin kuin menevät.

Mutta erittäin huolestuttavaa, arvoisa puhemies, on se, että tämä vihreä siirtymä, mitä nyt on markkinoitu, tuntuu olevan valtakunnan tärkein asia tällä hetkellä. Sen vahingot, mitä se tekee tälle yhteiskunnalle, ovat valtavia. Meitä ei uhkaa mikään lajien katoaminen, eikä meitä uhkaa monimuotoisuuden häviäminen, eikä meitä uhkaa eroosio eikä mikään muukaan eikä metsätuho, meitä uhkaa kapea-alainen näköala siitä, mitä me tässä maassa tehdään. Suomessa ei tapahdu metsäkatoa ollenkaan. Ainut, missä tapahtuu tämmöistä luonnon tuhoutumista, kun tämäkin kaupunki kasvaa — täällähän sitä tuhoa tehdään, kun täällä pistetään puut mataliksi ja rakennetaan moottoritietä tai jotakin muuta. Maaseutukunnissa tänäpänä kaikki ne alueet, esimerkiksi vapautuvat sähkölinjat taikka semmoiset alueet, joita ei enää johonkin muuhun taloustoimintaan tehdä, metsitetään heti, ja käytännössä niistä tulee uutta kasvavaa metsää hyvin nopeasti, ja luontohan hoitaa sitten lopun. Elikkä meillä ei metsäkatoa tapahdu, ei monimuotoisuuden häviämistä. Totta kai löytyy aina tilasto, jonka mukaan löytyy joku tiedemies, joka todistaa, että näin on tapahtunut. Kaikki tämä talouden toimintaa rajoittava toiminta iskee erittäin vahingollisesti Suomen kansantalouteen, ja se nimenomaan näkyy täällä: kun tuotot pienenevät, niin sitten eletään velalla.

Arvoisa puhemies! Olen ihan varma siitä, että tämä velalla eläminen tulee loppumaan. Olemme nyt jo sillä tasolla, että velan korot alkavat määrittää, mitä tässä maassa pystytään tekemään. Arvoisa puhemies, nyt ovat ne viimeiset hetket, että voimme tässä maassa vielä järkeviä päätöksiä itse tehdä. Jatkamalla tällä samalla vihreän siirtymän linjalla, lopettamalla suomalaisen energiantuotannon tuhoamme tämän kansantalouden lopullisesti.

Meidän on tehtävä tässä maassa, arvoisat ministerit, jos satutte olemaan kuulolla — ja olettehan te jossakin varmaan, ja teidän avustajanne — tänä keväänä heti päätös, jonka mukaan turve otetaan takaisin täysivaltaisena energiaraaka-aineena Suomen energiaraaka-ainepalettiin. Sellu- ja kuitupuun ja tukkipuun polttaminen energiaksi on kansantaloudellinen häpeä.

Ja sitten lopuksi, arvoisa puhemies: Kun meillä on nyt tämmöinen yleinen villitys, että tuntuu, että vain vihreät osaavat metsänhoidon, niin Suomessa ei ole mitään muuta ongelmaa kuin se, että emme anna työrauhaa niille, jotka oikeasti tätä maaseudun työtä tekevät, hoitavat peltojaan ja hoitavat metsiään. Ei täällä Helsingissä sitä osata. Ne, jotka maaseudulla tekevät sitä työtä, sen osaavat. Antakaa heille edes työrauha, [Puhemies koputtaa] se ei ole paljon pyydetty.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

17.56 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Tämä vaalikausi on osoittanut sen, että ilmaisen rahan aika on ohi. Muistan, kuinka tässäkin salissa salin vasemmalta laidalta

Budjetin alikohta PTK 144/2022 vp

kuului puheenvuoroja, joissa annettiin ymmärtää eikä vain ymmärtää vaan sanottiin, että ei valtion tarvitse koskaan lainojaan pois maksaa eikä niistä tarvitse olla huolissaan.

Tämä nykyinen hallitushan valitsi vuonna 2019 velkaantumisen tien itse asiassa ennen kuin tähän maahan tuli koronaa tai Putin hyökkäsi Ukrainaan. Tämä nykyinen hallitus otti 2019 tietoisin valinnan, että otettiin velkaa, ja silloin ymmärtääkseni ajatus oli, että tulopuolta sitten oltaisiin katsottu myöhemmin. Sitä myöhempää aikaa ei sitten koskaan tullut, ja tämä velkaantuminen nyt näkyy. Ensi vuonna taitaa olla jo lähellä puolitoista miljardia, mitä meillä menee pelkästään lainojen korkoihin, ja kun sitä suhteuttaa tähän vuoteen ja aiempiin vuosiin, niin summat ovat erittäin suuria. Me käytämme ammatilliseen koulutukseen vähempi rahaa kuin lainan korkoihin ensi vuonna, ja näyttää siltä, että valtionkin lainojen korkomenot tulevat tulevaisuudessa vain kasvamaan.

Tämä hallitus jää historiaan siitä, että 4 vuotta, 40 miljardia. Ja riittääköhän sekään?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Ovaska vielä.

17.57 Jouni Ovaska kesk: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Heinonen mainitsi, että ilmaisen rahan aika on ohi, mutta mitä on sitten se raha, mitä hän esitti tänään niissä lukuisissa hankkeissaan, jotka eivät kuitenkaan mahtuneet siihen kokoomuksen vaihtoehtobudjettiin? Oliko se ilmaista rahaa?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

17.58 Timo Heinonen kok: Arvoisa puhemies! Hieman hämmentyneenähän tuolla maakunnissa on seurattu keskustalaisten ilveilyä näistä esityksistä, joilla maaseudun tiestöä oltaisiin haluttu laittaa kuntoon. Tänä vuonna meidän huonokuntoisten teiden määrä, edustaja Ovaska, kasvaa. [Ari Koponen: Korjausvelka kasvaa!] — Korjausvelka kasvaa. — Ensi vuonna tässä maassa asfaltoidaan tietä reilusti alle 2 000 kilometriä, ehkä sellaiset 1 500—1 700 kilometriä. Määrärahat ovat niin vaatimattomat kustannuksiin nähden, että uutta asfalttia ei pystytä tekemään sen enempää. Meidän korjausvelka maaseudun teillä tulee kasvamaan ennätysellisen korkeaksi.

Kokoomuksen vaihtoehtobudjetti, josta Ovaska kiirehti vierailleen puhetta tänne saliin pitämään, lähtee siitä, että velkaa otetaan vähemmän. Kyllä. Velkaa otetaan vähemmän kuin hallitus ottaisi — 1,1 miljardia ensi vuonna — ja me olemme tehneet selkeän päätöksen siitä, että tämän maan taloutta laitetaan kuntoon, ja me pystymme silloin tekemään näitä panostuksia.

No, otetaan esille nämä meidän tekemämme lisäykset, joista tänään äänestettiin. Kokoomuksen vaihtoehtobudjetissa on 500 miljoonan euron rahoituskokonaisuus, Koko Suomi kuntoon -paketti, jolla nimenomaan laitettaisiin näitä keskustan hoitamatta jättämiä maaseudun pienempiäkin teitä kuntoon. [Jouni Ovaskan välihuuto] Ja sen lisäksi meidän vaihtoehtobudjetissamme on vielä miljardien pääomittamiset isoille raideinvestoinneille. Eli meillä pystytään siis pienemmällä velanotolla tekemään enemmän, ja se lähtee siitä, että me pystymme tekemään myös valintoja.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

Budjetin alikohta PTK 144/2022 vp

18.00 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia edustaja Heinoselle. Maaseudulla asuvana kansanedustajana lämmitän todella sydäntä, että edustaja Heinonen on ottanut sydämen asiaksi meidän alemman tieverkon kunnan. Lämpimästi kiitän edustaja Heinosta ja hänen hyväksymisyyttään.

Todellakin alemman tieverkon kunto on sellainen, että sinne me tarvitsemme. Olen jo silloin liikenneministeriön pääluokan kohdalla ministeri Harakan läsnä ollessa sanonut sen, miten tämä homma hoidetaan: tiehölät takaisin suomalaiselle soratieverkolle. Se ensimmäisenä vuonna maksaa ehkä hieman enemmän kuin se normaali vuotuinen rahapanos, mutta seuraavina vuosina, sen jälkeen kun ne tierungot laitetaan oikeaan muotoon ja kuntoon, on hyvin edullisia vuosia monia, monia peräkkäin. Selvitään kahdella tiehöläyksellä ja loppu hoidetaan sitten lanoilla, joilla voidaan se kuuluisa vallesmannin kihara poistaa sieltä teiltä. Me osataan se. Annetaan vain tiepiireille — anteeksi, näille ely-keskusten alueille — se homma hoidettavaksi ja pannaan sinne ehto, samoin kuin esimerkiksi taloa kun rakennetaan, että on tietyt kriteerit täytettävä, on oltava sertifikaatit kunnossa ja työltä vaaditaan tietty laatu. Ei tässä muuta tarvita. Osataan, koneet on olemassa, ammattitaito on vielä olemassa — pannaan vaan toimeksi ja säästetään sitten rahaa.

Mutta se toinen asia, mitä velanmaksuun ja velkojen määrään tulee, arvoisa puhemies: asiahan on niin, että jos me halutaan näitä velkoja ruveta maksamaan, niin kaksi asiaa meidän on välttämättä tehtävä.

Me Juha Sipilän hallituksen aikanaan — vaikka Juha Sipilää silloin roimittiin sanallisesti aika ankarasti — tehtiin valtava byrokratian purkutalkoo, joka onnistui erittäin hyvin. En normien määrää muista, sitä, montako purettiin, 300—400 niitä oli, vai oliko peräti enemmän, joku muistaa tarkemmin, luokkaa 300 se ehkä oli.

Ja sitten toinen asia, mikä oli, niin se, että luotiin uusia työpaikkoja byrokratiaa purkamalla. Byrokratian purku oli se yksi tehtävä, ja toinen asia oli se, että nopeutettiin erilaisia prosesseja. Sillä luotiin lähes 140 000 uutta työpaikkaa, ja lähes kaikki työpaikat tulivat yksityisiin pieniin yrityksiin. Elikkä se on Suomen kansantalouden kannalta erittäin hyvä kehityssuunta.

Se on täysin mahdollista tehdä vaikka seuraavan hallituksen aikana. Tämän hallituksen aikana se ei valitettavasti onnistunut eikä varmaan näissä olosuhteissa, mitä on nyt tapahtunut, varmaan oikein kunnolla pystyttyään tekemään. Mutta se on meidän edessä ihan varmasti seuraavalla hallituskaudella. Toivon, että sitten riittää sitä viisautta, että pienille yrityksille annetaan mahdollisuus toimia, niille annetaan mahdollisuus saada heti ne luvat, mitä ne hakevat. Ei voi olla niin, että joku lupa kestää seitsemän vuotta byrokratian rattaissa. Pahimmillaan käy niin, että se yrittäjä jo väsyi siihen, muuttaa vaikka maasta pois tai menee vaikka Ruotsiin töihin tai jonnekin muualle. Elikkä nämä asiat meidän pitää tehdä, jos me haluamme oikein aidosti näitä velkoja ruveta maksamaan. Se on varmaa, että halvan rahan ajat ovat vähäksi aikaa tässä Euroopan mantereella ohi. Euroopan keskuspankki on itse omia virheitään tehnyt antamalla sitä helikopterirahaa sinne sun tänne, vaan nyt on sitten hauskat päivät pidetty ja on maksun aika, ja se on tässä salissa syytä ottaa vakavasti.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Koponen Ari, olkaa hyvä.

18.03 **Ari Koponen ps:** Arvoisa puhemies! Tosiaan tiestön korjausvelkaa ei syntyisi, jos päällystäisimme vuosittain teitä noin 4 000 kilometriä. Kuitenkin tänä vuonna saamme päällystettyä vain noin 2 300 kilometriä ja ensi vuonna vain noin 1 700 kilometriä. Tämä

Budjetin alikohta PTK 144/2022 vp

on surkea uutinen Suomen teollisuudelle, mistä noin 90 prosenttia kulkee kumipyörillä. Ei niitä velkoja tosiaan näin takaisin maksella.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi pääluokan 36 mietinnön mukaisena.

Asian käsittely keskeytettiin.